

Gästfrihet, trons svar i orostider?

Att vara människa är att leva ett paradoxernas och motsägelsernas liv. Öppenhet för nya möjligheter och samtidigt rädslan inför de destruktiva krafter som kan drabba, och också drabbar oss.

Det är att leva i en tillvaro där de värden för mänsklighet, gemenskaper och tillitsfulla liv som vi byggt upp, på bara en sekund kan vara tillintetgjorda. Att vara människa är att tvingas välja mellan att å ena sidan drivas av rädsla, att krampaktigt hålla sig fast vid en värld som tidigare var känd, men som inte längre finns.

Å andra sidan, att trots de destruktiva, förstörande krafterna ändå resa sig ur askan och oförskräckt försöka bemöta det som hotar att förgöra oss.

Tillit trots rädsla

Ylva Eggehorn fångar denna dubbelhet i psalmen 841, *När livet inte blir som vi har tänkt oss, vad gör vi då med vår bitterhet och skam? Vi ska springa fram mot nya möten och bli lurade minst en gång till. Men tilliten, som Kristus vunnit åt oss, är större än all makt och ondska vill.* Eggehorn talar rakt in i en påtaglig belägenhet i vår tillvaro. Det faktum att vi kan skadas, att andra kan skadas, att vi kan dö på grund av en annans impuls, allt detta är anledningen till både rädsla och sorg. Men ändå måste vi ställa oss frågan: *Hur lever vi våra liv på ett sådant sätt att tilliten förblir starkare, i en belägenhet*

där rädsla och likgiltighet kan upplevas som det mest rimliga handlingsalternativet?

Utgångspunkten för julens budskap måste omförhandlas

Men vad blir centralt i mötet med den bibliska texten mot bakgrund av den komplexa tid som vi lever i nu?

Jag tänker förstås på det som på några sekunder tog hundratals människors liv i Paris. Jag tänker på det som dagligen förgör och dränker flera tusentals flyende människors liv på världens hav. Jag tänker på döda barn som spolats upp på våra stränder. Jag tänker på det som släcker människors själar vid våra gränskontroller. Och min slutsats är att varje ansvarsfull tolkning av julens evangelium år 2015, inte kan börja med ett oproblematiserat budskap om fred och frid. Många av oss, som är uppvuxna i Sverige, är så vana vid att läsa in julens budskap utan hänsyn till det som är julevangeliets verkliga sammanhang. Det sammanhang, som Jesus föds in i och som hans födelse själv utlöser, är inte frid och fred utan flykt, främlingskap och mord på flera tusentals barn. Därför börjar varje jul i kyrkan med ett rop som representerar de många nödroppen i vår värld (Matt 2:18):

Rop hörs i Rama, gråt och högljudd klagan: Rakel begråter sina barn, hon låter inte trösta sig, ty de finns inte mer.

Inte slutsatsen, utan utgångspunkten för julens budskap behöver därför omförhandlas. Rakels rop klargör så många viktiga insikter om vad det är som gått förlorat och vad som behöver vinnas för att vi inte ska glömma bort vad det är att vara människa. Det klargör att de människor, som är mest sårbara i vår värld, samtidigt också är mest utsatta för de de-

moner som hemsöker den;

tanken att vardagen av lekplatser, cyklar, att handla och äta, och städa, av vanliga kramar och kyssar inte bara är oändligt glädjefull och vacker utan också oändligt ömtålig, sårbar och skör;

att det kan krävas desperata och hjältemodiga strider för att upprätthålla detta liv och att vi ibland förlorar.

En av Dostojevskijs hjältar, Ivan Karamazov, säger att, mer än något annat, gör ett barns död att han vill lämna igen sin biljett till universum. Men han lämnar inte igen den. Han fortsätter att slåss, han fortsätter att älska; *han fortsätter med att fortsätta.*

Kyrkans uttryck för tillit istället för rädsla är gästfrihet

Men vad säger evangeliet att kyrkans svar i alla tider bör vara på samhällelig problematik och sociala missförhållanden? Jesu svar, ja Guds återkommande svar i bibeln är: *gästfrihet*. Exempelvis kan vi läsa:

Invandraren (främlingen) som bor hos er skall ni behandla som en infödd. Du skall älska honom som dig själv, ni var ju själva invandrare i Egypten (3 Mos 19:34).

Författaren till Psaltaren skriver:

Herren ger främlingar skydd, stöder faderlösa och änkor, men korsar de ondas planer. (Psalt 146:9).

Detta intensifieras ytterligare i Nya testamentet. Förre ärkebiskopen i England, Rowan Williams, menar att den Gud vi ser i Nya testamentet, förkroppsligad genom Jesus, praktiserar *gästfrihet som ett sätt att vägra det världen förvägrar*. Gästfrihet handlar därmed om att människor, som av världen inte blir accepterade, ska bli det. Detta gestaltas genom Jesu sätt att äta tillsammans med syndare, utsatta och marginaliserade av alla de slag, detta blir därmed en gestaltning av

nya sociala möjligheter och relationsmönster, som avtäcks genom Jesu sätt att dra dessa människor till sig själv. Gästfrihet är därmed något mer än en moralisk dygd eller ett diplomatiskt sätt att hantera främlingar i syfte att slippa behöva komma dem nära. Utan det är kyrkans sätt att gestalta ett specifikt sätt att förstå sig själv och vad Gud vill med världen.

Gästfrihet och nya föreställningar

Slutligen handlar gästfrihet om betydelsen att välkomna något nytt, något okänt in i sin egen livsvärld. Gästfrihet är för det första ett erkännande av den andres sårbarhet och beroende i en främmande, social värld. Detta kan handla om det basalaste som skydd, pengar, mat, kläder etc. Men gästfrihet är mycket mer än detta. Mest av allt syftar gästfrihet till att också ge utrymme i våra liv för nya föreställningar, även när dessa belyser våra egna gemenskapers begränsningar. Denna dubbla rörelse, som gästfriheten inbjuder till, innebär att något främmande, den andre, inte bara rubbar de verkligheter vi tar för givna, utan också tillåts berika dem och till och med förvandla dem.

Vägra världens förvägran

Det är faktiskt detta som är att bjuda in Jesusbarnet i våra liv. Att som kyrka verkligen bjuda in Gud i en värld som faktiskt många gånger inte vill ha Gud i sin gemenskap. Men att vara kyrka är att vara Guds familj och när vi tar emot Jesusbarnet, genom att välkomna dem som ingen välkomnar, då vägrar vi också *världens förvägran*.

Detta gör gästfriheten till ett julens budskap med både salt och ljus.

Guds frid

Ulf Gustafsson